

VIOP Yeni Pivasa Yapıcılık Programı İşleyiş Esasları

Duyuru No : 2015/86 (Mülga, 4223 sayılı Genel Mektubumuz)

Çıkarıldığı Tarih : 15/09/2015

Yürürlük Tarihi : 15/09/2015

Yapılan Değişiklikler : 19.02.2016 tarihli ve 2016/12 sayılı Duyuru ile değiştirilmiştir.
18.03.2016 tarihli ve 2016/30 sayılı Duyuru ile değiştirilmiştir.

VIOP'taki piyasa yapıcılığın daha etkin olmasını teminen oluşturulan, yeni piyasa yapıcılık programının esasları aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

1) Yeni Piyasa Yapıcılık Programı Unsurları:

- Minimum Emir Büyüklüğü: Piyasa yapıcının sorumlu olduğu sözleşmelerde Borsa tarafından belirlenen miktarlarda alış ve satış tarafında bulundurması gereken minimum emir miktarıdır.
- Maksimum Alım-Satım Fiyatı Aralığı (Spread): Piyasa yapıcının sorumlu olduğu sözleşmelerde sahip olduğu en iyi alış ve en iyi satış emirlerinin fiyatları arasındaki farktır.
- Piyasada Bulunma Oranı (Market Presence): Piyasa yapıcının Borsa tarafından belirlenen maksimum spread ve minimum emir büyüklüğü yükümlülüğünü aynı anda karşıladığı sürenin ilgili sözleşmelerde piyasanın açık olduğu süreye oranıdır.
- Vadeye Kalan Gün Sayısı: Minimum emir büyüklüğü, maksimum spread, piyasada bulunma oranı gibi şartlar ilgili sözleşmelerde vadeye kalan gün sayısına göre değişiklik gösterebilir.
- Sorumlu Olunan Sözleşmeler: Piyasa yapıcının performans ölçütleriyle sorumlu olduğu Borsa tarafından belirlenen vadeli işlem sözleşmeleri ile vade ve dayanak varlık fiyatlarına göre belirlenmiş olan kullanım fiyatlarındaki opsiyon sözleşmeleridir.

2) Yeni Piyasa Yapıcılık Programı Kapsamındaki Sözleşmeler:

- ✚ Pay vadeli işlem sözleşmeleri
- ✚ Pay opsiyon sözleşmeleri
- ✚ Endeks opsiyon sözleşmeleri
- ✚ Döviz opsiyon sözleşmeleri
- ✚ Baz yük elektrik vadeli işlem sözleşmeleri
- ✚ Çelik hurda vadeli işlem sözleşmeleri
- ✚ FBIST BYF vadeli işlem sözleşmeleri
- ✚ Anadolu kırmızı buğday vadeli işlem sözleşmeleri
- ✚ Makarnalık buğday vadeli işlem sözleşmeleri
- ✚ Altın vadeli işlem sözleşmeleri
- ✚ Dolar/Ons Altın vadeli işlem sözleşmeleri

3) Yeni Piyasa Yapıcılık Modelinde Piyasa Yapıcıların Yükümlükleri:

i. Pay Vadeli İşlem Sözleşmelerinde Piyasa Yapıcılık Şartları:

En İyi Alış Fiyatı TL	Vadeye Kalan Gün Sayısı				Minimum Emir Büyüklüğü
	<15	<30	<45	≥45	
	Maksimum Spread				
<1	0,02	0,03	0,04	0,05	10
<5	0,03	0,05	0,07	0,08	10
<10	0,06	0,1	0,14	0,18	10
<20	0,13	0,22	0,29	0,37	10
<40	0,18	0,32	0,40	0,62	10
<60	0,22	0,44	0,62	0,84	10
<80	0,3	0,60	0,92	1,15	10
≥80	0,35	0,75	1,03	1,30	10

Yukarıdaki tabloda yer alan spread şartları tüm vadeli işlem sözleşmeleri (F_AKBNK, F_EREGL, F_GARAN, F_ISCTR, F_SAHOL, F_TCELL, F_THYAO, F_TUPRS, F_VAKBN, F_YKBNK, F_ARCLK, F_EKGYO, F_HALKB, F_KCHOL, F_KRDMD, F_PETKM, F_PGSUS, F_SISE, F_TOASO ve F_TTKOM) için geçerlidir.

Sorumlu Olunan Sözleşmeler: En yakın iki vade ayındaki standart sözleşmeler. Piyasa yapıcının belirleyeceği en az 10 farklı sözleşme tipinde piyasa yapıcılık faaliyetinde bulunulmalıdır. Ayrıca piyasa yapıcıların sorumlu olmak için belirleyeceği en az 10 farklı sözleşme tipini sorumluluk dönemi başlamadan en az 10 gün önce bildirmeleri gerekmektedir. Sorumlu olunacak sözleşmeler iki aylık periyotlarla değiştirilebilecektir. Standart olmayan sözleşmelerde piyasa yapıcının emir girme zorunluluğu bulunmamaktadır.

Piyasada Bulunma Oranı: Aylık dönemler itibarıyla piyasanın açık olduğu sürenin %70'idir. Piyasada bulunma oranı değerlendirilirken piyasa yapıcının ilgili piyasa yapıcı hesabından gönderilmiş limit fiyatlı (seanslık veya günlük, kalanı pasife yaz yöntemiyle gönderilmiş) en iyi alış ve en iyi satış emirleri dikkate alınır.

ii. Pay Opsiyon Sözleşmelerinde Piyasa Yapıcılık Şartları:

Tüm Opsiyon Sözleşmeleri	Vadeye Kalan Gün Sayısı								Minimum Emir Büyüklüğü
	Yakın Vade				Uzak Vade				
	En İyi Alış Fiyatı-TL								
	0,00-0,99	1,00-3,00	3,01-5,00	>5,00	0,00-0,99	1,00-3,00	3,01-5,00	>5,00	
	Maksimum Spread								
	0,25	0,35	0,5	0,6	0,45	0,70	0,75	0,80	10

Yukarıdaki tabloda yer alan spread şartları tüm opsiyon sözleşmeleri (O_AKBNK, O_EREGL, O_GARAN, O_ISCTR, O_SAHOL, O_TCELL, O_THYAO, O_TUPRS, O_VAKBN, O_YKBNK, O_ARCLK, O_EKGYO, O_HALKB, O_KCHOL, O_KRDMD, O_PETKM, O_PGSUS, O_SISE, O_TOASO ve O_TTKOM) için geçerlidir.

Sorumlu Olunan Sözleşmeler: Piyasa yapıcı en yakın iki vadedeki standart sözleşmelerde yukarıdaki tabloda belirtilen şartlarda çift taraflı (alış-satış) emir girmek zorundadır. Piyasa yapıcı belirleyeceği en az 5 farklı sözleşme tipinde piyasa yapıcılık faaliyetinde bulunulmalıdır. Ayrıca piyasa yapıcıların sorumlu olmak için belirleyeceği en az 5 farklı sözleşme tipini sorumluluk dönemi başlamadan en az 10 gün önce VIOP'a bildirmeleri gerekmektedir. Sorumlu olunacak sözleşmeler iki aylık periyotlarla değiştirilebilecektir. Dayanak varlıkta özsermaye hali gerçekleşmesi durumunda standart olmayan sözleşmelerde piyasa yapıcının emir girme zorunluluğu bulunmamaktadır

Piyasa yapıcı yakın vadede 1 Karda, 1 Başabaşta ve 1 Zararda kullanım fiyatlı alım ve satım opsiyon sözleşmelerinde yukarıda belirtilen şartlarda çift taraflı alış ve satış emri girmekle yükümlü iken, uzak vadede ise 1 Karda, 1 Başabaşta ve 2 Zararda kullanım fiyatlı alım ve satım opsiyon sözleşmelerinde yukarıda belirtilen şartlarda çift taraflı alış ve satış emri girmekle yükümlüdür. Karda ve zararda olan kullanım fiyatları başabaş kullanım fiyatına en yakın olan kullanım fiyatlarıdır. Piyasa yapıcının gün içinde sorumlu olduğu kullanım fiyatları bir önceki iş günü akşamında piyasa yapıcı sözleşmeleri dosyası ile üyeye bildirilir.

Piyasada Bulunma Oranı: Aylık dönemler itibarıyla piyasanın açık olduğu sürenin %70'idir. Piyasada bulunma oranı değerlendirilirken piyasa yapıcının ilgili piyasa yapıcı hesabından

gönderilmiş limit fiyatlı (seanslık veya günlük, kalanı pasife yaz yöntemiyle gönderilmiş) en iyi alış ve en iyi satış emirleri dikkate alınır.

iii. BİST 30 ve Mini BİST 30 Endeks Opsiyon Sözleşmelerinde Piyasa Yapıcılık Şartları:

Sözleşme Tipi	Yakın Vade Vadeye Kalan Gün Sayısı								Minimum Emir Büyüklüğü
	0-30 gün				30-60 gün				
	En İyi Alış Fiyatı-TL								
	0,00- 0,99	1,00- 3,00	3,01- 5,00	>5,00	0,00- 0,99	1,00- 3,00	3,01- 5,00	>5,00	
	Maksimum Spread								
O_XU030E	0,25	0,5	0,6	0,7	0,5	0,75	0,8	0,85	10
O_XU030XME	0,25	0,5	0,6	0,7	0,5	0,75	0,8	0,85	1000

Sözleşme Tipi	Uzak Vade Vadeye Kalan Gün Sayısı								Minimum Emir Büyüklüğü
	60-90 gün				>90 gün				
	En İyi Alış Fiyatı-TL								
	0,00-0,99	1,00-3,00	3,01-5,00	>5,00	0,00-0,99	1,00-3,00	3,01-5,00	>5,00	
	Maksimum Spread								
O_XU030E	0,5	0,9	1	1,1	0,5	1	1,1	1,15	10
O_XU030XME	0,5	0,9	1	1,1	0,5	1	1,1	1,15	1000

Sorumlu Olunan Sözleşmeler: Piyasa yapıcı BİST 30 ve/veya Mini BİST 30 Endeks Opsiyon Sözleşmelerinde en yakın iki vadedeki standart sözleşmelerde yukarıdaki tabloda belirtilen şartlarda çift taraflı (alış-satış) emir girmek zorundadır.

Piyasa yapıcı 1 Karda, 1 Başabaşta ve 2 Zararda kullanım fiyatlı alım ve satım opsiyon sözleşmelerinde yukarıda belirtilen şartlarda çift taraflı alış ve satış emri girmekle yükümlüdür. Karda olan kullanım fiyatları başabaş kullanım fiyatına en yakın olan kullanım fiyatıdır. Zararda olan kullanım fiyatları ise alım opsiyon sözleşmelerinde (call opsiyonları) yakın vade için başabaş kullanım fiyatına en yakın olan ikinci ve üçüncü kullanım fiyatlarıdır. (Örneğin, 100.000 kullanım fiyatının başabaş olduğu bir durumda 104.000 ve 106.000 kullanım fiyatları sorumlu olunan zararda kullanım fiyatları olur). Uzak vade için ise başabaş kullanım fiyatına en yakın 3. ve 4. kullanım fiyatıdır. (Örneğin, 100.000 kullanım fiyatının başabaş olduğu bir durumda 106.000 ve 108.000 kullanım fiyatları sorumlu olunan zararda kullanım fiyatları olur). Zararda satım opsiyon sözleşmelerinde ise kullanım fiyatları başabaş kullanım fiyatına en yakın olan kullanım fiyatıdır. Piyasa yapıcının gün içinde sorumlu olduğu kullanım fiyatları bir önceki iş günü akşamında piyasa yapıcı sözleşmeleri dosyası ile üyeye bildirilir.

Piyasada Bulunma Oranı: Aylık dönemler itibarıyla piyasanın açık olduğu sürenin %70'idir. Piyasada bulunma süresi değerlendirilirken piyasa yapıcının ilgili piyasa yapıcı hesabından gönderilmiş limit fiyatlı (seanslık veya günlük, kalanı pasife yaz yöntemiyle gönderilmiş) en iyi alış ve en iyi satış emirleri dikkate alınır.

iv. Döviz Opsiyon Sözleşmelerinde Piyasa Yapıcılık Şartları:

Sözleşme Tipi	Yakın Vade Vadeye Kalan Gün Sayısı										Minimum Emir Büyüklüğü
	0-7 gün				8-15 gün			15-30 gün			
	En İyi Alış Fiyatı-TL										
	0,0 0- 4,9 9	5,00- 10,00	10,01 -20	>20	0,00- 9,99	10- 20	>20	0,00- 9,99	10- 20	>2 0	
	Maksimum Spread										
O_TRYUSDK E	1,8	2	2,2	2,5	3	3,5	4	4	4,5	5	100

Sözleşme Tipi	Uzak Vade Vadeye Kalan Gün Sayısı						Minimum Emir Büyüklüğü
	30-45 gün			>45 gün			
	En İyi Alış Fiyatı-TL						
	0,00-9,99	10,00-20	>20	0,00-9,99	10,00-20	>20	
	Maksimum Spread						
O_TRYUSDKE	4,5	5,5	6	5	6	7	100

Sorumlu Olunan Sözleşmeler: Piyasa yapıcı en yakın iki vadedeki standart sözleşmelerde yukarıdaki tabloda belirtilen şartlarda çift taraflı (alış-satış) emir girmek zorundadır.

Piyasa yapıcı 1 Karda, 1 Başabaşta ve 2 Zararda kullanım fiyatlı alım ve satım opsiyon sözleşmelerinde yukarıda belirtilen şartlarda çift taraflı alış ve satış emri girmekle yükümlüdür. Karda ve zararda olan kullanım fiyatları başabaş kullanım fiyatına en yakın olan kullanım fiyatlarıdır. Piyasa yapıcının gün içinde sorumlu olduğu kullanım fiyatları bir önceki iş günü akşamında raporla üyeye bildirilir.

Piyasada Bulunma Oranı: Aylık dönemler itibarıyla piyasanın açık olduğu sürenin %70'idir. Piyasada bulunma oranı değerlendirilirken piyasa yapıcının ilgili piyasa yapıcı hesabından gönderilmiş limit fiyatlı (seanslık veya günlük, kalanı pasife yaz yöntemiyle gönderilmiş) en iyi alış ve en iyi satış emirleri dikkate alınır.

v. Baz Yük Elektrik Vadeli İşlem Sözleşmelerinde Piyasa Yapıcılık Şartları:

Baz yük elektrik vadeli işlem sözleşmelerinde alım-satım spreadleri her bir ay için ayrı ayrı belirlenir. Aşağıdaki tablodaki ilgili vade ayındaki fiyat aralıkları içerisinde 2 TL, dışında ise 4 TL olacak şekilde belirlenir.

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Minimum Emir Büyüklüğü
En İyi Alış Fiyatı - TL	140-190	140-190	100-160	100-160	100-160	100-160	25
Maksimum Spread	2	2	2	2	2	2	

Aylar	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Minimum Emir Büyüklüğü
En İyi Alış Fiyatı - TL	130-180	130-180	130-170	130-170	140-180	140-190	25
Maksimum Spread	2	2	2	2	2	2	

Sorumlu Olunan Sözleşmeler: En yakın üç vade ayındaki standart sözleşmeler.

Piyasada Bulunma Oranı: Aylık dönemler itibarıyla piyasanın açık olduğu sürenin %70’idir. Piyasada bulunma oranı değerlendirilirken piyasa yapıcının ilgili piyasa yapıcı hesabından gönderilmiş limit fiyatlı (seanslık veya günlük, kalanı pasife yaz yöntemiyle gönderilmiş) en iyi alış ve en iyi satış emirleri dikkate alınır.

vi. Çelik Hurda Vadeli İşlem Sözleşmelerinde Piyasa Yapıcılık Şartları:

En İyi Alış Fiyatı USD	Vadeye Kalan Gün Sayısı				Minimum Emir Büyüklüğü
	<15	<30	<45	<65	
	Maksimum Spread				
<250	23,3	24,5	25,7	26,8	5
<300	28,0	29,4	30,8	32,2	5
<350	32,7	34,3	35,9	37,6	5
<400	37,3	39,2	41,1	42,9	5
≥400	42,0	44,1	46,2	48,3	5

Sorumlu Olunan Sözleşmeler: En yakın iki vade ayındaki standart sözleşmeler.

Piyasada Bulunma Oranı: Aylık dönemler itibarıyla piyasanın açık olduğu sürenin %70’idir. Piyasada bulunma oranı değerlendirilirken piyasa yapıcının ilgili piyasa yapıcı hesabından gönderilmiş limit fiyatlı (seanslık veya günlük, kalanı pasife yaz yöntemiyle gönderilmiş) en iyi alış ve en iyi satış emirleri dikkate alınır.

vii. FBIST BYF Vadeli İşlem Sözleşmelerinde Piyasa Yapıcılık Şartları:

En İyi Alış Fiyatı TL	Vadeye Kalan Gün Sayısı								Minimum Emir Büyüklüğü
	<15	<30	<45	<60	<75	<90	<105	≤125	
	Maksimum Spread								
<200	15,25	15,75	16,25	16,75	17,25	17,75	18,00	18,50	10
<230	17,75	18,25	18,75	19,25	19,75	20,25	20,75	21,25	10
<260	20,00	20,50	21,25	21,75	22,25	23,00	23,50	24,00	10
<300	23,00	23,75	24,50	25,00	25,75	26,50	27,25	27,75	10
≥300	25,25	26,00	26,75	27,50	28,25	29,00	29,75	30,50	10

Sorumlu Olunan Sözleşmeler: En yakın iki vade ayındaki standart sözleşmeler.

Piyasada Bulunma Oranı: Aylık dönemler itibarıyla piyasanın açık olduğu sürenin %70’idir. Piyasada bulunma oranı değerlendirilirken piyasa yapıcının ilgili piyasa yapıcı hesabından gönderilmiş limit fiyatlı (seanslık veya günlük, kalanı pasife yaz yöntemiyle gönderilmiş) en iyi alış ve en iyi satış emirleri dikkate alınır.

viii. Anadolu Kırmızı Buğday Vadeli İşlem Sözleşmelerinde Piyasa Yapıcılık Şartları:

En İyi Alış Fiyatı TL	Vadeye Kalan Gün Sayısı			Minimum Emir Büyüklüğü
	<90	<120	<150	
	Maksimum Spread			
<0,700	0,0600	0,0840	0,0980	5
<0,800	0,0700	0,0960	0,1120	5
<0,900	0,0800	0,1080	0,1260	5
<1,000	0,0900	0,1200	0,1400	5
<1,100	0,1000	0,1320	0,1540	5
<1,200	0,1100	0,1440	0,1680	5
≥1,200	0,1400	0,1800	0,2100	5

Sorumlu Olunan Sözleşmeler: En yakın iki vade ayındaki standart sözleşmedir.

Piyasada Bulunma Oranı: Aylık dönemler itibarıyla piyasanın açık olduğu sürenin %70’idir. Piyasada bulunma oranı değerlendirilirken piyasa yapıcının ilgili piyasa yapıcı hesabından gönderilmiş limit fiyatlı (seanslık veya günlük, kalanı pasife yaz yöntemiyle gönderilmiş) en iyi alış ve en iyi satış emirleri dikkate alınır.

ix. Makarnalık Buğday Vadeli İşlem Sözleşmelerinde Piyasa Yapıcılık Şartları:

En İyi Alış Fiyatı TL	Vadeye Kalan Gün Sayısı			Minimum Emir Büyüklüğü
	<90	<120	<150	
	Maksimum Spread			
<0,700	0,0600	0,0840	0,0980	5
<0,800	0,0700	0,0960	0,1120	5
<0,900	0,0800	0,1080	0,1260	5
<1,000	0,0900	0,1200	0,1400	5
<1,100	0,1000	0,1320	0,1540	5
<1,200	0,1100	0,1440	0,1680	5
≥1,200	0,1400	0,1800	0,2100	5

Sorumlu Olunan Sözleşmeler: En yakın iki vade ayındaki standart sözleşmedir.

Piyasada Bulunma Oranı: Aylık dönemler itibarıyla piyasanın açık olduğu sürenin %70’idir. Piyasada bulunma oranı değerlendirilirken piyasa yapıcının ilgili piyasa yapıcı hesabından gönderilmiş limit fiyatlı (seanslık veya günlük, kalanı pasife yaz yöntemiyle gönderilmiş) en iyi alış ve en iyi satış emirleri dikkate alınır.

x. Altın Vadeli İşlem Sözleşmelerinde Piyasa Yapıcılık Şartları:

Vadeye Kalan Gün Sayısı				Minimum Emir Büyüklüğü
<30	<60	<90	≥90	
Maksimum Spread				200
0,3	0,45	0,6	0,75	

Sorumlu Olunan Sözleşmeler: En yakın iki vade ayındaki standart sözleşmedir.

Piyasada Bulunma Oranı: Aylık dönemler itibarıyla piyasanın açık olduğu sürenin %70’idir. Piyasada bulunma oranı değerlendirilirken piyasa yapıcının ilgili piyasa yapıcı hesabından gönderilmiş limit fiyatlı (seanslık veya günlük, kalanı pasife yaz yöntemiyle gönderilmiş) en iyi alış ve en iyi satış emirleri dikkate alınır.

xi. Dolar/ons Altın Vadeli İşlem Sözleşmelerinde Piyasa Yapıcılık Şartları:

Vadeye Kalan Gün Sayısı				Minimum Emir Büyüklüğü
<30	<60	<90	≥90	
Maksimum Spread				20
2	2	2	2	

Sorumlu Olunan Sözleşmeler: En yakın iki vade ayındaki standart sözleşmedir.

Piyasada Bulunma Oranı: Aylık dönemler itibarıyla piyasanın açık olduğu sürenin %70’idir. Piyasada bulunma oranı değerlendirilirken piyasa yapıcının ilgili piyasa yapıcı hesabından gönderilmiş limit fiyatlı (seanslık veya günlük, kalanı pasife yaz yöntemiyle gönderilmiş) en iyi alış ve en iyi satış emirleri dikkate alınır.

4) Tüm Sözleşmeler için İstisna Durumlar:

Piyasada oynaklığın çok yüksek olduğu veya diğer olağandışı durumlarda piyasa yapıcı Borsa ile irtibata geçerek piyasa yapıcılık şartlarının esnetilmesini veya kaldırılmasını talep edebilir. Piyasa yapıcının söz konusu talebini ilgili piyasa yapıcılık dönemi bitimini izleyen ilk iş günü seans sonuna kadar Borsa’ya gerekçesi ile birlikte iletmesi esastır. Borsa’ya iletimin piyasa yapıcısı hesabının bulunduğu üye tarafından veya üyenin bilgisi dahilinde yapılması gereklidir. Borsa’nın değerlendirmesi sonucunda Genel Müdürlük tarafından piyasa yapıcılık şartları geçici bir süre ile kaldırılabilir veya değiştirilebilir. Söz konusu değişiklikler piyasaya duyurulur.

5) Piyasa Yapıcı Performans Değerlemesi ve Teşvikler:

Piyasa yapıcı olunan sözleşmelerdeki işlemlerden (hesaplamalarda hatalı işlem düzeltme ve pozisyon kapama ücretleri dahil edilmez) tahsil edilen borsa payı toplamının %50’sini, gelir paylaşımı çerçevesinde en az iki örnek düzenlenmek ve bir örneği Borsamıza verilmek üzere, “İşlem Sonuç Formu” mukabili piyasa yapıcılık performanslarıyla orantılı olarak piyasa yapıcılara dağıtılacaktır. Piyasa yapıcı kurumların ilgili sözleşmelerdeki performansı aşağıdaki iki kritere göre değerlendirilecektir.

- Piyasada Bulunma Oranı: Piyasa yapıcının Borsa tarafından belirlenen maksimum spread ve minimum emir büyüklüğü yükümlülüğünü aynı anda karşıladığı sürenin ilgili sözleşmelerde piyasanın açık olduğu süreye oranı.
- İşlem Hacmi Oranı: Bir piyasa yapıcı kuruluşun ilgili sözleşmede piyasa yapıcı olmayan hesaplarla karşılaşarak yaptığı işlemlerin, yine ilgili sözleşmedeki tüm piyasa yapımcıların piyasa yapıcı olmayan hesaplarla karşılaşarak yaptıkları toplam işlem hacmi içindeki payı.

Gelir paylaşımı sözleşme tipi bazında yapılır. Piyasada bulunma oranı, ilgili sözleşme tipindeki sorumlu olunan standart sözleşmelerdeki ilgili piyasa yapıcının değerlendirme dönemindeki piyasada bulunma oranlarının aritmetik ortalaması olarak hesaplanır. Piyasada bulunma oranının karşılanmadığı durumda ilgili piyasa yapıcı gelir paylaşımına dahil edilmez. Örneğin, F_AKBNK’de sorumlu olan bir piyasa yapıcı bu sözleşme tipinde piyasada bulunma oranını karşılayamazsa, F_AKBNK’den elde edilen gelirdeki paylaşıma hak kazanamaz.

Paylaşılacak borsa payına sadece ilgili standart sözleşme tipinde piyasada gerçekleşen işlemlerden elde edilen borsa payları dahil edilir.

Piyasada bulunma oranını yerine getiren piyasa yapımcılar için dağıtılacak borsa payının piyasa yapımcısı bazında hesaplanmasında işlem hacmi oranı için 0,9 ve piyasada bulunma oranı için ise 0,1 katsayıları kullanılır.

Örneğin, iki piyasa yapıcının olduğu bir sözleşme tipinde, piyasa yapıcı A’nın piyasa bulunma oranının %80, piyasa yapıcı B’nin ise %100 olduğunu varsayalım. Piyasa yapıcı A’nın piyasa yapıcı olmayan hesaplarla karşılaşarak yaptığı işlemlerden oluşan hacmin 100.000 TL, piyasa yapıcı B’nin ise 200.000 TL olduğu bir durumda gelir paylaşımı hesaplaması aşağıdaki şekilde olur.

Hesaplama Yöntemi:

- X: Piyasa yapıcının piyasa yapıcı olmayan hesaplarla karşılaşarak gerçekleştirdiği hacim
- Y: İlgili sözleşme tipindeki tüm piyasa yapımcıların piyasa yapıcı olmayan hesaplarla karşılaşarak gerçekleştirdiği hacimlerin toplamı
- X/Y: İşlem Hacmi Oranı
- Z: Piyasa yapıcının piyasada bulunma oranı
- K: Sözleşme tipindeki tüm piyasa yapımcıların piyasada bulunma oranlarının toplamı

Formül: $0,9 * (X / Y) + 0,1 * (Z / K)$

Piyasa Yapıcı A: $0,9 * (100.000 / 300.000) + 0,1 * (0,8 / 1,8) = 0,3\bar{4}$

Piyasa Yapıcı B: $0,9 * (200.000 / 300.000) + 0,1 * (1 / 1,8) = 0,6\bar{5}$

Borsa payının %50’sinin piyasa yapımcılar ile paylaşılacağı varsayımı ile eğer ilgili sözleşme tipinde toplam borsa payı 20.000 TL ise bunun 10.000 TL tutarındaki kısmı piyasa yapıcı A ile 3.444,44 TL ve piyasa yapıcı B ile 6.555,56 TL olarak paylaştırılır.

Söz konusu performans kriterleri esas alınarak piyasa yapıcı hesapların performans değerlemesi aylık olarak yapılır. Gelir paylaşımı hesaplaması üyeler nezdindeki piyasa yapıcı hesaplar bazında yapılır ve üye bazında raporlanır. İlgili sözleşmelerde aynı üye bünyesinde farklı piyasa yapıcı hesapları ile piyasa yapıcılık faaliyetinde bulunuluyorsa piyasa yapımcısı

hesapları bazında gelir paylaşımı bildirimi de yapılabilir. Bu kapsamda oluşturulan ve ERD üzerinden erişilen dosyalar ve raporlar ile ilgili ayrıntılı bilgi üye özel (www.borsaistanbul.com/uyezel) sayfasındaki Borsa İstanbul VİOP Veri Bildirim ve Kabul Formatları kılavuzunda bulunmaktadır.

6) Belge Düzeni:

Vergi Usul Kanununun mükerrer 257'nci maddesinin Maliye Bakanlığı'na verdiği yetkiye dayanılarak Sermaye Piyasası Kurulunca yayımlanan, (V) Seri/6 Numaralı Aracılık Faaliyetlerinde Belge ve Kayıt Düzeni Hakkında Tebliğ'in 6'ncı maddesi ile aracı kuruluşlar tarafından düzenlenmesi öngörülen işlem sonuç formları Vergi Usul Kanunu uyarınca düzenlenmesi zorunlu belgeler kapsamına alınmıştır. Piyasa yapıcılara, piyasa yapıcılığı faaliyetleri sonucu elde ettikleri tutarlar, Borsamıza düzenleyecekleri "*İşlem Sonuç Formu*" mukabili ödenecektir. İşlem sonuç formu en az iki örnek olarak düzenlenecek ve bir örneği Borsamıza gönderilecektir.

7) Program Kapsamındaki Değişiklikler:

Gerekli görülmesi halinde Borsa İstanbul Genel Müdürlüğü tarafından aşağıda belirtilen hususlar çerçevesinde piyasa yapıcılık programı kapsamında değişiklikler yapılabilir.

- Programın unsurlarının 3 ay öncesinden açıklanmak suretiyle değiştirilmesi esastır.
- Programa yeni sözleşmeler dahil edilmesi veya programla ilgili olarak geliştirme ihtiyacı ortaya çıkması durumunda veya Borsa İstanbul Genel Müdürlüğü'nün değerlendirmesine bağlı olarak değişiklikler yukarıda belirtilen süre dikkate alınmaksızın devreye alınabilir.

8) Geçiş, Başvuru ve Sona Erme Süreci:

Piyasa yapıcı üye nezdinde aynı sözleşme tipi için birden fazla piyasa yapıcı hesabı bulunması durumunda aşağıdaki hususlar her bir piyasa yapıcısı hesap açısından ayrı olarak dikkate alınır.

Yeni Piyasa Yapıcılık Programı kapsamındaki sözleşmelerde ilk defa piyasa yapıcı olmak isteyen üyeler ekte bulunan başvuru dilekçesini ve 433 sayılı Genelge'nin ekinde bulunan Piyasa Yapıcılık Taahhütnamesini imzalayarak Borsa İstanbul Genel Müdürlüğü'ne iletmelidirler.

Program kapsamında ilk kez başvuruda bulunacaklar için Borsa İstanbul Genel Müdürlük kararının, hali hazırda piyasa yapıcı yetkisi bulunanlar için ise başvurunun gerçekleştiği ayı takip eden ayın başından itibaren gelir paylaşımı programı başlar. Genel Müdürlük kararı veya başvuru ayını takip eden 3 ay içerisinde piyasa yapıcılık faaliyetlerine başlanılması gereklidir. Söz konusu dönem sonunda fiili olarak piyasa yapıcılık faaliyetine başlamayan üyeler ilgili sözleşme tipinde program dışında bırakılır.

Fiili olarak piyasa yapıcılık faaliyetlerine başladıktan sonra 2 ay üst üste yukarıda bahsedilen şartların yerine getirilmemesi halinde piyasa yapıcı kurumun ilgili sözleşme tipinde piyasa yapıcılığına devamı için ayrıca değerlendirme yapılır. Değerlendirmelerde piyasa yapıcının sorumlu olduğu ilgili pazardaki sözleşme tiplerinin tamamındaki performans sonuçları dikkate alınır. Değerlendirme sonucunda piyasa yapıcılık programı dışında tutulan piyasa yapıcı üyeler, geriye dönük olarak gelir paylaşımından pay aldıkları en son 3 aya ait tutarları Borsa'ya geri ödemekle mükellef olurlar.

28/11/2013 tarihli ve 4101 sayılı ve 28/03/2014 tarihli ve 4141 sayılı Genel Mektuplarımızda belirtildiği üzere başvuru sonrasında en kısa zamanda üyeye sadece piyasa yapıcılık faaliyetlerinde kullanılmak üzere ücretsiz iki adet kullanıcı terminali ve bir adet VIOPAPI veya VIOPFIX terminali tahsis edilecektir. Ayrıca, 05/05/2014 tarihli ve 4156 sayılı Genel Mektubumuz ile düzenlediği üzere piyasa yapımcıların risk yönetimi amacıyla ücretsiz tahsis edilen Piyasa Yapıcı VIOPAPI, VIOPFIX ve kullanıcı terminallerinden sorumlu oldukları sözleşmelerin dışındaki ilgili diğer vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerine de piyasa yapıcı hesabı ile emir gönderebilme imkanı sağlanmıştır.

Hâlihazırda program kapsamındaki sözleşmelerde piyasa yapıcılık yetkisi bulunan veya başvurusu olan üyelerin geçiş için tekrar başvuru yapmalarına gerek bulunmamakla beraber Ek-1'deki Piyasa Yapıcılık Başvuru Dilekçesinin, piyasa yapıcısı olunacak her sözleşme için ayrı ayrı imzalanıp Borsa ile paylaşılması yeni piyasa yapıcılık programına başvuru olarak kabul edilir.

Bu gelir paylaşımı programı 02/01/2018 tarihine kadar sürecektir. Piyasa yapıcı üyelerin bu program kapsamındaki faaliyetlerinin durumu yıllık olarak değerlendirmeye tabi olacaktır.

Borsa İstanbul Genel Müdürlüğü gelir paylaşım programını üyeye yazılı olarak en az 6 ay önce haber vermek suretiyle sonlandırabilir.

Piyasa yapımcılar sözleşme süresi dolmadan piyasa yapıcılıktan ayrılmak istemeleri halinde geriye dönük olarak gelir paylaşımından pay aldıkları en son 3 aya ait tutarları Borsa'ya geri ödemekle mükellef olurlar.

EK 1 : Piyasa Yapıcılık Başvuru Dilekçesi**BORSA İSTANBUL A.Ş. GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE**

İlgili düzenlemeler çerçevesinde piyasa yapıcılık faaliyetlerine başlayabilmek için gereğini arz ederiz.

Saygılarımızla,

Piyasa Yapıcı Üye:	
Piyasa Yapıcı Kurum:	
Piyasa Yapıcının VİOP Alım-Satım Sistemine Bağlanacağı Üye:	
Piyasa Yapıcının İşlem Hesabının Bağlı Olduğu Saklamacı Üye:	
Piyasa Yapıcılık Talep Edilen Sözleşme Tipi	
Piyasa Yapıcılık Başlangıç Tarihi	
Piyasa Yapıcılık İşlemlerinde Sorumlu Kurum Yetkilisi:	
Kurum Yetkilisi Unvanı:	
Kurum Yetkilisi İletişim Bilgileri:	
Piyasa Yapıcılık İşlemlerinde Sorumlu Kurum Yetkilisi:	
Kurum Yetkilisi Unvanı:	
Kurum Yetkilisi İletişim Bilgileri:	

YATIRIMCI KURULUŞ UNVANI

İMZA

İMZA

Yetkili Kişi
Ad Soyad/Unvanı

Yetkili Kişi
Ad Soyad/Unvanı